

kotona ja vapaalla

toimitus@plentys.fi

gallup

Oletko saunonut savusaunassa?

Arvo Pousa, Kangasala

”Kyllä olen, olen kaksi savusaunaa rakentanutkin Pohjois-Satakuntaan. Savusaunassa hermo leppää. Saunomiseen on otettava kunnolla aikaa ja sauna on lämmitettävä oikein. Pesäliisen on annettava palaa loppuun asti.

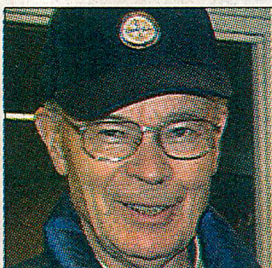
Paula Pousa, Kangasala

”Kyllä olen lapsista asti. Viime kesänä saunoin savusaunassa Kurussa. Savusaunan löyly on lempeää ja siitä jää hyvä savun tuoksu iholle.

Minna Jaakola, keskusta

”Olen monta kertaa, savusaunassa on tosi hyvät löylyt. Kesällä olin Kuopion lähellä kansainvälisellä rauhanleirillä, jossa oli savusauna. Alastomus nolotti ulkomaalaisia leiriläisiä ja savu kirveli heidän silmiään. Saunahunajasta he onneksi tykkäsivät, se teki ihon ihanan pehmeäksi.

Ville Koivisto, Parkano

”Kyllä olen, viime kesänäkin jonkun mökillä. Savusaunassa on parhaat mahdolliset löylyt, sellaiset tasaisen rauhalliset.

Vuoden savusaunaksi valittiin vuonna 2000 tämä sauna. Lauteilla istuvat saunan omistaja ja osa testiryhmää: Tiainen (vas.), Taivio, Pihkoluoma ja Hakala.

Savusauna hellii kylpijää

Suomalaisten saunakulttuuri kärsi kovan kolauksen sähkösaunan myötä

JENNI SATOLA, TEKSTI
SEPPO LESKINEN, KUVAT

Suomi on saunakulttuurin kehitysmaa. Näin rajusti väittää Kansainvälinen Savusaunaklubi, jonka päämaja on Tampereella.

– Suomen saunakulttuurin on tuhonnut sähkösauna. Siellä iskee väsymys ja päänsärky, kun taas savusaunassa syntyy hyväolontunne jatkuvuutta seuraavaan päivään. Sähkösauna on saunan irvikuva, puuskahtaa räppänämestari Seppo Leskinen.

Klubin perustaja ja savusaunakirjojen tekijä, kolmen savusaunan omistaja Eero Välikangas korostaa, että saunakulttuuri lepää silti Suomessa vahvalla pohjalla. – Meillä on sille monituhatuinen historia, käytännön hioma saunaviisaus, kiteytyneet saunasäonnat, perinteet, saunan kunniotus ja arvostus.

Alamäen jälkeen savusaunan suosio on kovassa kasvussa. Suomessa oli 1990-luvun alussa arviolta 5 000 savusaunaa ja vuosituhannen vaihteessa jo 20 000.

– Valitettavasti vanhat hyvät rakennustiedot ovat hävinneet maanrakoon. Yleisin virhe on rakentaa samanlainen sauna kuin ennenkin, mutta viedä sinne nykyaikainen kiuas. Se on 20 kertaa tehokkaampi lämmöntuottaja kuin vanha kivikas, joten saunasta tulee paloarka, Leskinen sanoo.

Klubi on julkaissut savu-

Savusaunan ovi on matala.

Seppo Leskinen, Pentti Tuohimaa, Eero Välikangas. Kuva: Jenni Satola.

saunaoppaan, joka opastaa rakentamaan, lämmittämään ja saunomaan oikein. Myös Savusaunaklubi aikoo rakentaa oman savusaunan Pirkanmaalle. Hanketta rahoitetaan myymällä päreitä, jollaisia käytettiin ennen laudeliinon aikakautta takapuolen alla. Nykyisin niitä myydään koristeeksi.

Klubilaiset käyvät maksutta testaamassa savusaunoja, lisätietoja saa nettisivulta www.savusauna.fi. Yhdistyksen tavoitteena on, että jokainen savusaunan omistaja

perehtyisi esi-isänsä rentouttavaan saunomistapaan ja saisi saunastaan mahdollisimman suuren nautinnon. – Meillä on saunominen niin syvällä geneisissä, että ensi kertaa savusaunassa oleville aikuisille tulee usein de ja vu-tunne. Sellainen olo, että täällä minä olen ennenkin ollut, Leskinen tietää.

Savusaunassa on harras tunnelma ja siellä kylveään kaikessa rauhassa. Mekkalointi ja kännöskäyttö on kielletty.

– Emme sano vaimon kanssa saunakkaan löylyssä, mutta huljussa eli kylpytynnyrissä kyllä jutellaan, klubin puheenjohtaja Pentti Tuohimaa sanoo.

Klubilaiset matkailevat saunojen perässä muuallakin kuin Suomessa. Venäjällä on todettu, että vihdot ovat pitkiä ja niillä hakataan rai-voisalla voimalla. Tänä syksynä käytiin Marinmaalla, josta ei löytynyt kuin yksi kunnan savusauna. Saunakulttuuri oli onneksi edelleen voimissaan.

– Liettuassa vasta virkeä saunakulttuuri onkin. Siellä tehdään vihtoja katajasta ja mistä vain, missä on lehdet. Vihtomiseen kuuluu rituaaleja,

joilla parannetaan vaivoja, klubilaiset kertovat.

Löylyveteen lisätään aromeja, kuten pähkinää tai valkosipulia.

– Niitä liemiä keitettiin meillä kotona koko päivä, kun liettualaiset kävivät Rajaportin saunalla opettamassa vanhoja perinteitä suomalaisille. Olivat kyllä vahvoja löylyvesiä, Tuohimaa sanoo.

– Hämmästyttävintä juttu Liettuassa oli, kun koko kroppa hierottiin pannukahvin poroilla. Siitä jäi miellyttävä tunne iholle, Seppo Leskinen kertoo.

Pentti Tuohimaa on juuri palannut Pekingistä ja tietysti sielläkin piti päästä saunaan.

– Kuuman kylvyn jälkeen painonnostajan näköinen mies hieroi ihoani jonkinlaisella teräsvillalla. Kuollutta ihosolukkoa irtosi niin, että veri lensi. Sitten mies hakkasi minut perusteellisesti nyrkeillä ja kämmensivulla.

Tuohimaa varmaankin kadutti, että tuli mentyä kiinalaiseen saunaan?

– Ei yhtään, se oli hieno kokemus, hän vakuuttaa.

– Me haemme elämyksiä. Bongaaamme saunoja siinä missä toiset lintuja, Leskinen jatkaa.

Nyt savusaunaklubilaiset haaveilevat matkasta intiaanien saunaan. Alustavat tiedustelut on jo tehty.

soppakauha

Kuningatar kokkaa simppelisti hyvää

Johanna Debreczeni.

Tangokuningatar 2004 Johanna Debreczeni kokkaillee kotonaan Irjalassa esimerkiksi lihapiilaa, muusia ja kana-vokkia.

Suosikkiruoka on kuitenkin peräisin lapsuudesta. Johanna muistaa jo pienestä tykänneensä valtavasti ruuasta, joka oli saanut nimekseen makaronipöppö.

– Se on vähän kuin makaronilaatikko, mutta helpompi valmistaa. Tämä ruoka jos mikä on idioottivarma, hyvä ja nopea tehdä.

Tangokuningatar ei ole mikään diiva, vaan tarjoilee simppeliä pöppöä myös kylään saapuville ystävilleen. Ja hyvin on maistunut.

– Ensin ruskistetaan sipuli, valkosipuli ja jauheliha. Tuoretta valkosipulia tulee olla todella paljon, Johanna muistuttaa.

Maustamiseen voi käyttää omia suosikkimausteita. Johanna laittaa sekaan mustaa ja valkopippuria, suolaa ja grillimaustetta.

– Sitten keitän ihan tavallista makaronia, kaadan vedet pois, kippan jauheliha ja sipulit sekaan ja sekoitan. Pöytämausteeksi sopii ketsuppi.

Voisiko enää helpommin tehdä kuninkaallista ruokaa?

tällä viikolla

Tohlopissa uidaan jäisessä järvessä

Tohlopin talviuimaapaikan talvikausi alkaa tänä iltana. Avajaisia juhliitaan 17.30.

Järvessä on jää, joten Tohlopissa pääsee kunnan talviuimatiilikseen. Toisin oli Kaupinjoen saunan talvikauden avajaisissa, kun ulkona oli 13 astetta lämmintä!

– Kaupinjoella on kolmeasteista vettä ja iso selkä ympärillä. Tokkopa saamme jäätä

ihan lähiaikoina, Tampereen Talviuimarit ry:n puheenjohtaja Rainer Esko sanoo.

Kaupinjoen alkaa käydä ahtaaksi, koska viikottain tulee lisää uusia kävijöitä. Viime joulukuussa avattu Tohlopin talviuimaapaikka on sekin saavuttanut suuren suosion, vaikka siellä ei ole saunaa. Pukeutumistiloiksi on tarjolla lämmitetty koppi.

suosittelemme

Rajaportin saunaa lämmitetään. Kuva: Arto Sääntti.

Rajaportti on kuin savusauna

Pispalan saunayhdistyksen jäsen Seppo Leskinen suosittelee savusaunan lempeistä löylyistä haaveileville käyntiä Rajaportin saunassa.

– Se ei ole savusauna, mutta elämys on verrattavissa savusaunassa kylpemiseen. Siellä saa käsitöksen siitä, minkälaisista savusaunasta on.

Rajaportin saunan varalämmittäjänä toimiva Leskinen tietää, mistä puhuu.

– Rajaportti lämmitetään kerralla kuukausi. Sen jälkeen otetaan tuhkat pois pesästä ja sauna tuuletetaan. Saunominen tapahtuu jää-

tyvässä saunassa, kuten savusaunassakin.

Oikeaoppiseen saunomiseen tulee varata vähintään kaksi tuntia aikaa, sillä löylyjen välillä vilvoitellaan kunnolla pihassa.

– Tärkeintä on saunaa omaan tahtiin, sillä tavalla mikä tuntuu hyvältä. Takaan, että Rajaportilla saunaa saa rauhallisen hyvinolontunteen, Seppo Leskinen sanoo.

Löylyihin kannattaa kiiruhtaa jo tällä viikolla, sillä Rajaportin sauna on suljettu ensi viikon ajan kalikutuksen ja remontoinnin vuoksi.

Heikura löysi täydellisen

asuinpaikan

JENNI SATOLA
TEKSTI JA KUVA

Alivaltiosiihteri Pasi Heikura on Petsamon miehiä.

– Olen kotoisin 3 000 asukkaan Karviasta maatalon puutalosta. Nyt asun puutalossa Petsussa, jossa myös on kolmisenkymmentä asukasta. Tämä on maalaispojalle kotoisa ja ymmärrettävä kokonaisuus, Heikura kertoo.

Hän ei vielä viiden vuorokauden jälkeen ymmärrä, miten niin täydellisen asuinpaikka voi olla olemassa.

– Naapurit ovat mukavaa väkeä ja sekä keskustaan että

metsään pääsee nopeasti. Kesällä möyrin pihassa, jonka nurmikko on ollut yrittänyt elvyttää. Kyllä isäni hämmästytti, kun kaupunkilaispoika kyseli häneltä heinäviljelyohjeita!

Pasi Heikuran vaimo asuu Helsingissä, joten sielläkin on tullut vietettyä aikaa.

– Ihmettelin, miksi minulla on siellä orpo olo, kunnes tajusin, että kotona täytyy olla kitara. Tykkään joutessani

parasta kotona

näpläillä tai rämpytellä kitaran.

– En ole oppinut soittamaan muiden biisejä, ainoastaan omiani. Sen vuoksi hajamielinen näpläily ja tekniikkaharjoitukset usein johtavatkin biisilähtö-

den syntymiseen.

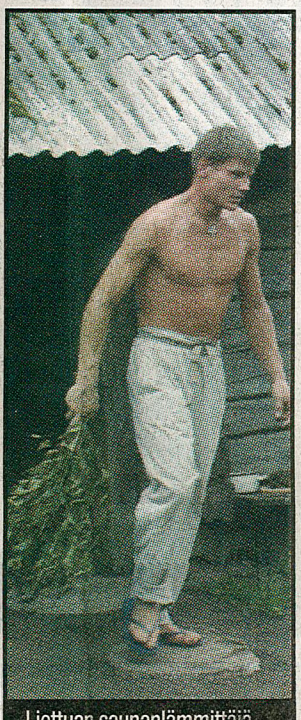
Ensi viikolla ilmestyy Nyrok Dolls -kirjailijabändin Kinkkuelämä-joulu levy, johon Pasi Heikura on tehnyt laulun Joulupukin syntymäs-

tä. Bändiin kuuluvat myös esimerkiksi Nopolan siskokset, Juba Tuomola, Mauri Kunnas ja Arto Nyberg.

– Kirjailijan ja kuvittajan työ on yksin nysväämistä, joten me nautimme yhdessä tekemisestä. Levyjulkaisukeikka on 20. marraskuuta Tavastiällä, Heikura mainostaa.

Hän valitsi kotinsa parhaaksi esineeksi kitaran, mutta finaaliin asti ylsivät myös espressopannu ja venäläinen valkosipulipuristin.

– Järjettömän ko-

Liettuan saunaelämyksiä.

koiset espressokeittimet ovat pelaillyä. Mutteripannu toimii erittäin hyvin. Sen ansiosta palasin piparminttuteen litkijöistä takaisin kahvinjuojien hermostuneeseen

Joksumiehin ihan toissani, että kumpi meistä lähtee terapiaan, mies vai koiran, Heikura huokaa.